

ummal

Var Kafka Klaksvíkingur?

Heimurinn sæddur úr keikioskini

Tóroddur Poulsen:
Reglur. Eitt brotsverk.
Fannir 1994.
132 s. Perma: Marius Olsen.

Allar fyrst vil eg viðganga meg sekan. Eg havi gjørt það, sum eg verði ákærður fyri. Mín einasta umbering er, at eg visti ikki betur. So vónandi verður synd mær miskunn og náði: »Og fyrigev okkum skuldir okkara, so sum vit fyrigeva skuldarum okkara« Matt. 6,12.

Hvør er so mín synd? Lat meg triva aftur í tíðina. Eg havi áður ummælt nokur av yrkingarsøvnunum hjá Tóroddi Poulsen, men minnst ikki í lötuni, um eg í teimum havi logið upp á mannin. Ikki tí, tað havi eg ivaleyst, men kanska ikki júst tað, sum eg í hesum føri verði ákærður fyri. Men í 1993 skrivaði eg á donskum eina bók um føroyskar bókmentir, og har stóðu eisini nakrar reglur um tann nevnda høvundin. Og tað er nett her, at eg havi framt órættin. Í bókini verður sagt, at Tóroddur Poulsen er føddur í 1958, meðan hann í veruleikanum sá dagsins ljós í 1957. Um hann, sum maðurin í yrkingini hjá Róa Paturssyni, beinanvegin fekk ein skarpan at ganga uppá, sigur søgan einki um, men tað skuldi ikki undra meg.

A permuklaflinum á bókini »Reglur« við undirtitlinum »eitt brotsverk« er mynd av einum snotiligum manni, og í myndatekstinum ger maðurin vart við, at summi bókmentafólk hava sagt ósatt um burðararið hjá honum. Nú veit eg ikki, um hann er serliga tykkin, men hann kennir seg greiddiga særðan.

Onkur vil kanska halda, at eitt ár annan vegin ger ikki so stóran mun, og at tey flestu einki hava ímóti at verða login yngri. Í fyrsta lagi: tað ger mun! Hugsu um, hvussu nógv royndir kunnu gerast eftir bara einum ári! Og hvussu nógv kann henda! Í øðrum lagi: Tóroddur Poulsen er rithøvundur, skald, og tað eru júst lívsroyndirnar sum eru grundarlagið undir yrkingunum. Og so havi eg í 1993 tikið 1/36 part av teimum frá honum. Hesin 1/36 kann vera ringur at gera upp, men vit kunnu t.d. siga, at í teimum sje



yrkingarsøvnunum hjá høvundinum eru einar 40 til 50 yrkingar í miðal. Lat okkum bara taka tað størsta talið. 7 ferðir 50 eru 350, býtt við 36 = 9,7. 9,7 kann síðan rundast upp til 10. 10 yrkingar umboðandi eitt ár í lívinum hjá einum yrkjara hevur ummalarin í síni lygn strikað. Lesarin kann ímynda sær, hvussu nógv avgerandi kann standa bara í einari yrking. Og so í tíggju!

Sekur at sær tekur
Skilliga er tað framt eitt brotsverk, og sjálvandi skal tað sektast. Hvør straffurin skal vera fyri at hava lagt tíggju yrkingar í oyði er kanska ikki lætt at gera av. Løgfrøðingar finna tað valla í lógbókum, men ein dómur onkustaðni ímillum blóðskemid og manndráp eig-

ur at vera hóskiligur. Sjálvsagt er hetta bara mitt uppskot, og ivaleyst vil onkur vera við, at ein tilfúk revsing er ov lin, og at Trælanipin átti at verið tikið í brúk. Men hesum vil eg mæla ímóti. Ikki tí, at eg ræðist at bliva grýttur útav, nei, tvørturímóti. Á henda hátt slepst ov lætt. Pínan gerst ov stutt. Dømið istaðin til lívlangt arbeiði við føroyskum skaldskapi, ein straffur líkur tí katólska reinsanareldinum. Ein og hvør kann hugsa sær, hvussu tyngjandi tað er alla sína tíð á föld at vita, at tú av ósketni hevur verið atvoldin til, at tíggju listaverk ikki eru til longur.

Eg bað í fyrstani um miskunn, men eri nú vorðin greiður yvir, at her kann eingin miskunn sýnast: »hann man ikki

fyrigeva misgerðir og syndir tykkara« Jósva 24,19. Eg biði tí um, ja krevji, at verða dæmdur at fáast við føroyskan skaldskap! Dómurin skal setast í verk beinanvegin.

Sjálvt í Hattarvík

Fyrsta bókini farast skal undir er tann seinasta hjá tí órættaða høvundinum, og lat tað verða sagt beinanvegin, at her er nakað sjáldsamt í føroyskum bókmentum. Hetta verður ikki borið fram fyri at fáa linari revsing elja fyri at vera samvitskuni til vildar. Nei, »Reglur« hjá Tóroddi Poulsen er ein *einastandandi* bók í orðsins røttu merking, og hon hevur uppiborið at verða lisiin sjálvt í Hattarvík. »Reglur« er sett saman av fyndorðum, orðaspølum, yrkingum og ofta

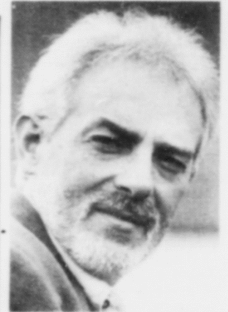
rámandi hugleiðingum um tilveruna. Og tað er mangt sum ikki líkist vanligum føroyskum bókum. Myndateksturin á klaffinum er eitt, yvirliðið yvir yrkingarsøvnini hjá høvundinum er eitt annað – tey hava øll fingið onnur nøvn – og fororðið er heldur ikki fótatræð. Tann vanliga føroyska messu-tíðarfestingin verður brúkt, men Tóroddi Poulsen líkt hevur hann fingið sær »Hvørvismessu«. Samsvartandi Shakespeare gamla – og Kingo – verður mannalív skýrt at vera gykyl og villingar-sjónir. Tískil er navnið á rithøvundinum á bæði permu og undir fororði sett í gáarsægu. Einki er, sum tað sýnist.

Í innihaldssýrlitunum verða teksturnir byttir í tveir høvudsparter, sum eru flettaðir inn í hvønn annan. Annar eitur »Reglur«, og har stendur sj-tekn framman fyri hvørjum partinum, og hin eitur »Eitt brotsverk«, og har hava smástubbarnir tíðarfestingar sum: Kvæld, Morgun, Vetur o.s.fr. Löggevarin ímóti lógbrótararnum.

Lagt verður fyri við einum inngangi, har frásøgumaðurin sigur se vera staddan »Langt, langt burtur frá har upphavið liggur« (s. 7), men hann vitjar í tonkunum aftur til skúlaár og fyrrverandi lærarar. Í næstu lótu fortelur hann frá, tá ið hann spýði á eitt yrkingarsavn, hann hevði lænt á bókasavninum í nýggja býnum. Loksins sigur hann frá, at hann einuferð varð koyrdur á sjúkrahúsið í sjúkrabili: »Tað var ikki hjartað, sum tað var galið við. Og eg klári heldur ikki at skriva um tað, kanska eina aðra ferð« (s. 8). Hóast høvundurin ror nær bæði kenslum og upplivingum, so verður ikki alt umrøtt. Seinni í bókini verður Wittgenstein endurgivin: »Wovon man nicht sprechen kann, darüber muss man schweigen« (Tað tú ikki kanst tosa um, mást tú tuga við).

Harra A og Harra B

Sum nevnt fellur bókini í høvudsheitum í tveir partar. Annar frásøgumaðurin er staddur í Havn og hin í Svøríki, ivaleyst Göteborg, hóast býarnavnið ikki verður tikið upp á tungu. Hann í



Jógvan Isaksen ummalir

Havn arbeiðir í kioskini á keini, meðan hann í Svøríki roynir seg sum listamann. Millum summar av portunum standa (sløðast?) yrkingar – tær eru ikki nevndar í innihaldssýrlitunum – men nakra skipan havi eg ikki borið eygað við. Somuleiðis er ikki tann stóri munurin á Harra A og Harra B (navngevingin er mín).

Harra A (hann í keikioskini) hevur sama forbókstav sum høvundurin: »Tú (Jesus) barst mín fremsta bókstav á títum baki« (s. 31). Vanligasti krossurin hevði T-skap. Hann er føddur sama ár sum Jailhouse-Rock (1957). Harra B (hann í Svøríki) málur, men hann sigur seg vilja skriva sjónleikur, tá ið hann leggur pensilin frá sær. Tað at skriva verður nevnt fleiri ferðir í hansara stuttum, og somuleiðis verður tað at mála nevnt heima í Havnini. Harra A tosar um »á sinni í hinum býnum langt burturi« (s. 31), og Harra B ber við uppvøkstur í Havnini. Tónin í sj-portunum og í teimum dagfestu stuttum er tann sami, og fyri lesaranum bliva teir meiri og meiri sami persónur.

Ein projektið

Ein munurin kann vera, at hann í keikioskini onkursvegna er læstur fastur. Tað er ógvuliga lítil rørsla í honum. Tað er tað fremst eygleiðari, meðan Harra B tekur lut í tilveruni. Ikki sum vanligur samfelagsborgari, men í útjaðaranum, sum listamaður.

Harra B kann lesast

